

Dnevnik, 18. julij 2015

V objektivu

Pravica do vode: voda mora biti skupna, ne zasebna

Kristina Božič

V zadnjem mesecu so o pravici do vode razpravljali tako v evropskem kot slovenskem parlamentu. S tem so potrjevali tako obstoj in pomen pravice do vode kot željo, da se oskrbo s pitno vodo bolje zaščiti pred interesi kapitala. Najbolj gotov obet krepitve javnega zagotavljanja temeljnih pravic pa je morda globalni val vračanja privatiziranih oskrb z vodo v roke ljudi in lokalnih skupnosti.

(Foto: Bojan Velikonja)

Bogastvo Slovenije z vodnimi viri je bilo v zadnjem letu zaradi poplav preočitno. Posledice podnebnih sprememb pa so še bolj občutile druge države ob porečju Save, opisuje **dr. Radmila Milačič** razmere, v katerih so lani znanstveniki iz Slovenije, Hrvaške, BiH in Srbije zbirali prve vzorce. Pomočnica vodje Odseka za znanosti o okolju na Inštitutu Jožef Stefan gleda na vodne

vire širše kot le na vodo, ki priteče iz pipe. Trenutno sodeluje pri evropskem projektu Globaqua, ki proučuje vplive podnebnih sprememb na razpoložljivost vodnih virov in kakovost vode, ter kako različni škodljivi dejavniki vplivajo na rečne ekosisteme. »Ljudje se nedvomno vse bolj zavedamo, da so kakovostni vodni viri neprecenljivo bogastvo,« opisuje širšo družbeno krajino. »A v Sloveniji se nam zdi samoumevno, da odpremo pipo in ven priteče pitna, čista voda. Četudi imamo trenutno vode dovolj, se lahko to v nekaj letih popolnoma spremeni. Naše vire moramo ohraniti za prihodnje generacije vsaj v stanju, v kakršnem so, ali pa njihovo kakovost še izboljšati. In tu leži odgovornost vseh nas, da ravnamo odgovorno in skrbno glede vodnih virov in vodnega ekosistema. Vsak od nas prispeva s tem, da ne onesnažuje, ne ogroža podtalnice in skrbi za odpadne vode,« našteva soavtorica monografije *The Sava River*. V evropskem projektu proučujejo tako večnacionalno porečje Save kot reke v Maroku, Italiji, Angliji, Španiji in Grčiji.

Vseevropsko in širše zavedanje o pomenu vodnih bogastev ter pravice ljudi do pitne vode in sanitarij je ubesedilo tudi poročilo evropske parlamentarke Združene evropske levice, Lynn Boylan. Poročilo sledi zahtevam prve uspešne evropske državljanske pobude o pravici do vode in nezadovoljivemu odzivu evropske komisije. Kljub razklanosti poslancev in ostri debati je odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane 25. junija potrdil poročilo, ki zahteva, da evropske institucije izvzamejo vodne storitve iz postopkov deregulacije, komisija pa naj ne spodbuja privatizacije vodne oskrbe na noben način. V začetku septembra bo o poročilu, ki opozarja na pomen upoštevanja zahtev prve evropske državljanske pobude, glasoval tudi evropski parlament.

Septembra 2013 je iniciativa Right2Water institucijam EU predstavila podpise več kot poldruega milijona Evropejk in Evropejcev, ki so se podpisali pod zahtevo po priznanju in zaščiti pravice do vode. Slovenija je zbrala več kot trikratnik potrebnega števila podpisov. Glavno središče zbiranja podpisov v Sloveniji je bil kot član evropske federacije sindikatov javnih služb Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije. Njegova predsednica **Majda Marolt** pravi, da jih je pred leti odziv nevladnih organizacij, mestne občine Ljubljana in običajnih ljudi izjemno pozitivno presenetil. »V Sloveniji imamo srečo, da je večina oskrbe z vodo še vedno v javnih rokah. A zavedamo se velikih interesov tujih mednarodnih podjetij, da posežejo po našem vodnem bogastvu. Nedvomno obstaja realen strah, da bi prišlo tudi na področju javnih komunalnih podjetij do privatizacije, četudi na bolj prikrit način,« opisuje sindikalistka, ki opozarja tudi na prednosti javnega zagotavljanja oskrbe z vodo, ki jih podobno prepoznava in našteva tudi evropska sindikalna federacija. Javna komunalna podjetja namreč zagotavljajo stabilna delovna mesta, med njimi je več izmenjave znanja in izkušenj, kot pomemben element dela pa se upošteva tudi kakovost opravljenih storitev, ne le nižanje stroškov, da bi se povečalo dobičke za vsako ceno. »Pomembno je, da zaščitimo in čuvamo sistem, ki ga imamo, ter ga izboljšamo. Nobene potrebe ni, da gremo v neoliberalno smer, pri čemer verjamem, da lahko tudi zapis pravice do vode v ustavo k temu nekaj malega doprinese,« spomni Majda Marolt še na izkušnje v

Berlinu, kjer so si po vzoru drugih evropskih in svetovnih mest prebivalci v zadnjih letih izборili možnost ponovne vrnitve oskrbe z vodo v roke javnih, občinskih služb.

- Majda Marolt, sindikalistka: Nedvomno obstaja realen strah, da bi prišlo tudi na področju javnih komunalnih podjetij do privatizacije, četudi na bolj prikrit način. (Foto: Dragana Stankovič/dokumentacija Dnevnika)

Skupaj skupno

O trendu vračanja oskrbe z vodo v javno sfero govori tudi aprilsko poročilo *Naša prihodnost javne vode* (*Our public water future: The global experience with remunicipalisation*). Število mest po svetu, ki so se odločila vrniti oskrbo z vodo iz privatnih v roke lokalnih javnih služb, je zraslo iz dveh primerov v dveh državah leta 2000 na 235 primerov v 37 državah sveta marca letos. V Evropi se je to zgodilo med drugim v 13 občinah v Franciji, v treh mestih v Nemčiji, v Italiji, Španiji, na Madžarskem in Švedskem. V Franciji so se za prekinitev sodelovanja z zasebnimi koncesionarji odločili tako zaselki s 400 prebivalci kot dvomilijonski Pariz. Prav ta velja za prelomni primer, saj sta največji francoski in svetovni podjetji za oskrbo z vodo Veolia Environment in Suez Environment z letom 2010 izgubili svojo več kot stoletje obstoječo pravico oskrbe francoske prestolnice z vodo. Po petih letih so rezultati jasni. V Parizu je mesto s tem, ko je oskrbo z vodo prevzelo javno občinsko podjetje, prihranilo 35 milijonov evrov, cena vode pa se

je za porabnike znižala za 8 odstotkov. Oskrba je organizirana na bolj učinkovit, konsistenten in trajnostni način, oživili in okrepili so zaščito vodnih virov, raziskave, inovacije in ozaveščanje prebivalstva, sodelujejo pa tudi v solidarnostnih akcijah drugod, kjer želijo vrniti oskrbo z vodo v javne roke.

Milo Fiasconaro je odgovorni direktor Aqua Publica Europea, evropske zveze javnih vodnih operaterjev. Nasmehne se, da si ni nihče zares upal predvideti, da bi lahko bil trend vračanja oskrbe z vodo v roke lokalnih oblasti tako močan – ne le v Evropi in ZDA, ampak globalno. »Mislim, da gre tu za del širšega vala, ki temelji na vse večjem zavedanju ljudi o pomenu skupnega dobrega in tega, da se skupne dobrine in storitve, ki jih potrebujemo in uporabljamo vsi, upravlja na kolektivni način.«

V Aqua Publica Europea vzpodbujajo in poudarjajo prednosti javnega upravljanja, ki zagotavlja kvaliteto, učinkovitost in sodelovanje, vključenost javnosti ter demokratični nadzor. »Samo s to kombinacijo lahko upravičimo javno upravljanje,« je prepričan. »Če gre za pokvarjen in skorumpiran sistem, ga ni mogoče zagovarjati in braniti. Transparentnost in dobra informiranost, pregled nad sistemom ne le državljanov, ampak tudi političnih odločevalcev, so bistveni. Vodni sistemi so zapleteni, zato sta točna in dobra informiranost vseh vpletenih in preglednost oskrbe, finančnih tokov ter odločanja izjemnega pomena. Tudi pri skrbi za manjšo porabo vode.« Spomni na italijanski referendum leta 2011, ko je 25 milijonov volilcev preprečilo odprtje vrat za privatizacijo italijanskega vodnega sektorja. »Primeri se množijo in ljudje jasno izražajo podporo za skupno, demokratično upravljanje skupnega dobrega, v tem primeru vode. Voda je še posebej pomembna, saj gre za življenjsko pomemben naravni monopol. Prebivalci morajo imeti možnost izbire upravljalca, saj je to daljnosežna odločitev, ki bo vplivala tudi na prihodnje generacije.«

V zadnjih letih se njihovi člani, javne službe za oskrbo z vodo, vse pogosteje srečujejo s stiskami ljudi, ki ne morejo plačati računov za vodo. »Ne zagovarjamo ene rešitve za vse, saj se zavedamo različnih zakonskih in institucionalnih okvirjev, a vidimo, da se politika odziva in išče rešitve, tako v Franciji, Španiji, Italiji kot na Nizozemskem. V Nemčiji imajo solidarnostni sklad, v katerega gre nekaj centov ob vsakem plačilu vodne porabe, in od tu nato namenijo denar za pomoč socialno šibkim. Belgijski model za flandrijsko regijo, ki je vsem zagotavljal minimalno količino brezplačne vode, se je izkazal po našem mnenju za potencialno regresivnega, saj pomeni subvencioniranje bogatih namesto revnih, če se pri plačilu ne upošteva finančno stanje posameznika ali družine.«

Opisuje večplastnost evropske zakonodaje. Okoljska določila, ki so omogočila tudi to, da lahko kjerkoli po Evropi brezskrbno pijemo vodo iz pipe, saj evropski dokumenti zahtevajo zagotavljanje čiste in varne pitne vode, vidi kot izjemno dragocena. »Na drugih področjih pa je drugače. Zato vztrajamo, da je najpomembnejše spoštovanje osnovnih načel. In prvo načelo je načelo

subsidiarnosti, ki jasno določa, da se EU ne more vmešavati v vodenje državnih ali lokalnih politik, ko gre za zagotavljanje storitev ali pravic državljanom. EU mora biti na tem področju nevtralna. Zato je nesprejemljivo, da je posredovala in zahtevala privatizacijo vodne oskrbe v Grčiji. O tem imamo dokaze, pisma, a to je nedopustno – to so vprašanja, o katerih se ne morejo odločati v Bruslju. Potem je tu prizadevanje za čim večjo konkurenco in liberalizacijo, kar sta ustanovna cilja EU. A to na področju oskrbe z vodo ne deluje. Voda je naravni monopol, in brisanje pravil ni mogoče. Pri vodi ne moremo izbirati med različnimi dobavitelji, kot lahko izbiramo pri telefonskih operaterjih ali električnih dobaviteljih. Razmišljati o konkurenčnosti v vodnem javnem sektorju je popoln nesmisel.«

Kdo nadzira naše komunalne sisteme?

V Sloveniji je oskrba s pitno vodo obvezna občinska gospodarska javna služba varstva okolja. Ker so zanj zadolžene občine, so nam sporočili z ministrstva za okolje in prostor, imajo le občine točne in ažurne podatke o tem, ali oskrbo izvajajo prek javnega podjetja, režijskega obrata, javnega gospodarskega zavoda ali so podelile koncesijo zasebnemu podjetju. Na seznamu izvajalcev javne službe oskrbe s pitno vodo je 101 podjetje, od tega jih osem ne oskrbuje nobene občine, tri pa oskrbujejo tudi po 19, 22 in 27 občin hkrati.

Tako imamo v Sloveniji situacijo, ki se ji želijo približati številna mesta po Evropi, ko gre za javno oskrbo z vodo. A hkrati slovenska zakonodaja vnaša tržne in konkurenčne elemente, ko pride do izbire izvajalca javne oskrbe z vodo. **Dr. Primož Banovec**, docent s fakultete za gradbeništvo in geodezijo univerze v Ljubljani, pravi, da je to pravilno. Doda, da v slovenskem prostoru trenutno obstaja vsaj šest zasebnih podjetij, ki izvajajo oskrbo z vodo prek koncesijske pogodbe. »Jasno je treba ločiti koncesijo, ko je zasebno podjetje lastnik infrastrukture vodovodnega sistema, kar je pogosto v tujini, in koncesijo, ko zasebno podjetje upravlja infrastrukturo v lasti občin, kar so primeri v Sloveniji.«

Ob tem ko opozarja, da lahko pri javnem upravljanju nastopijo težave kot posledica političnega vmešavanja, pa dodaja, da je velik izziv pri zasebnih upravljalcih vodovodnih sistemov to, da je zelo težko vse vidike oskrbe z vodo urediti s pogodbami. »Koncesijske pogodbe so edini instrument, s katerim se regulira odnos med javnim interesom in zasebnim izvajalcem oskrbe s pitno vodo. Vidimo, da gre tu za tako zahteven pogodbeni odnos, da se lahko zdi, da se je uredilo vse, a zaradi kompleksnosti vodovodnih sistemov še vedno pride do nedorečenosti in s tem do težav v pogodbenem odnosu. V vseh primerih, ne glede na to, ali za oskrbo z vodo skrbi javno ali zasebno podjetje, pa je predvsem nujno, da imamo dobro delujočo nadzorno institucijo. Ta pa nam v Sloveniji manjka.«

Poleg javnih vodovodov je v Sloveniji po podatkih ministrstva še vsaj 317 zasebnih vodovodov, ki oskrbujejo zaselke z več kot 50 prebivalci, in vsaj 878 zasebnih vodovodov, ki oskrbujejo manj kot 50 prebivalcev. K temu je treba prišteti še vsaj 163.384 prebivalcev, ki so se v letu 2014 s pitno vodo oskrbovali v okviru lastne oskrbe.

Pri zasebnih vodovodnih sistemih dr. Primoža Banovca skrbi predvsem varnost oskrbe in čistost vode v vseh pogojih obratovanja. »Ljudje pozabljajo, da sta nenadzorovan vodni vir in slabo vzdrževano omrežje lahko vzrok okužb, zastrupitev, tudi smrti otrok ali starejših. Kdo bo odgovarjal? Uporabniki seveda vidijo kratkoročno uspešnost teh sistemov v tem, da je njihovo delovanje zelo poceni, a se pri tem pogosto ne zavedajo, kakšnim tveganjem se s tem izpostavljajo. Slovenska zakonodaja predpisuje postopni prenos teh sistemov v javno upravljanje, a to so ponavadi zahtevni in travmatični procesi.«

Odsotnost systemskega nadzora nad izvajanjem nalog upravljalcev vodovodnih sistemov izpostavlja dr. Primož Banovec kot temeljni problem slovenskega sistema oskrbe z vodo. »Če pogledamo poročanje o vodnih izgubah, vidimo, da nekateri upravljalci poročajo, da nimajo popolnoma nobenih vodnih izgub. To je nemogoče. A organi, ki to nadzorujejo, poročila o takih meritvah vsako leto sprejmejo,« opozori dr. Primož Banovec. Prepričan je, da je pomembneje kot dopisovati pravice v ustavo ali pisati nove zakone urediti stvari, za katere se že leta ve, da niso urejene. »In ki bi glede na veljavno zakonodajo morale biti urejene.«

Ko govori o trendih iz tujine, ki bi jih veljalo upoštevati tudi v Sloveniji, posebej izpostavi združevanje in zmanjšanje števila izvajalcev oskrbe z vodo. »Potem je tu še razvojni trend na področju oskrbe s pitno vodo, ki povezuje vode v zaprte cikle ponovne uporabe znotraj krožnega gospodarstva. Vse več pozornosti pa se zaradi podnebnih sprememb namenja tudi varnosti in odpornosti sistemov: na podnebne vplive, nenačrtna onesnaženja, naravne nesreče in podobno,« opisuje smeri razvoja.

- Dr. Primož Banovec: Ni systemskega nadzora nad stanjem zagotavljanja oskrbe z vodo. (Foto: Tomaž Skale/dokumentacija Dnevnika)

Na veliko širše dimenzije, ki jih odpira pravica do vode, kot je le zapis v ustavo, opozarja tudi klimatologinja in profesorica na biotehniški fakulteti, avtorica knjige *Planet Voda*, **dr. Lučka Kajfež Bogataj**. »Države se zapisu v ustavo izogibajo, ker gre pri tem za resno zavezo. Narediti moramo realen načrt, kako bomo to pravico uresničili. Nujno potrebujemo celovit premislek, in morda spremembo zakonodaje, ki bo možnost koncesij umaknila iz storitev oskrbe z vodo. Nujne so realne ocene stanja na terenu, a teh nimamo, tako kot nimamo natančnih meritev. Naši vodovodni sistemi so zelo potratni, količina izčrpane vode in tiste, ki nato priteče iz pip, se razlikujeta v nesprejemljivo visokih odstotkih. Velika količina izgubljene vode pomeni, da bi bilo treba zamenjati cevi. Hkrati trošimo po nepotrebnem energijo za črpanje vode, ki gre v nič. Tudi priključitev na čistilne naprave je v Sloveniji le polovična,« našteva in se na glas vpraša, koliko ljudi zares ve, ali za njihovo vodo skrbi koncesionar ali ne, koliko je vložil v zadnjih letih v vodovodno omrežje in kako je sestavljena cena vode, ki jo posameznik plača. »Ni problem, če višji znesek pomeni, da si bomo s tem izboljšali kakovost oskrbe, problem pa je, če nad tem nimamo nobenega pregleda,« je prepričana.

- Dr. Lučka Kajež Bogataj: Naši vodovodni sistemi so zelo potratni, količina izčrpane vode in tiste, ki nato priteče iz pip, se razlikujeta v nesprejemljivo visokih odstotkih. (Foto: Matej Povše/dokumentacija Dnevnika)

O pravici do vode bo odločilo sodišče

Ali Slovenija krši svoje obveznosti, ko gre za uresničevanje pravice do vode, ki smo jo s podpisom mednarodnih dokumentov tudi že priznali in ki jo mnogi vštevajo pod ustavno pravico do življenja, osebnega dostojanstva in zdravega življenjskega okolja? Poročilo Amnesty International je že leta 2011 opozorilo na kršitev obveznosti, ki jih ima Slovenija glede zagotavljanja pravice do vode. Številni pripadniki romske skupnosti živijo v domovih, v katerih si ne morejo zagotoviti pitne vode. Lani so se po čakanju na spremembe, ki jih ni in ni bilo, s pomočjo brezplačne odvetniške pisarne odločili za vložitev tožbe zoper Slovenijo pred evropskim sodiščem za človekove pravice. »Osmega aprila je sodišče potrdilo, da vodi postopek proti Sloveniji,« pojasni **Blaž Kovač** iz Amnesty International Slovenije. Gre za prvo tožbo, pri kateri bo sodišče presojalo o pravici do vode. »V zadnjih mesecih tudi občutimo določene premike, tako na terenu kot na ravni zakonodajnih sprememb. A glede na izkušnje ne pričakujemo sprememb vse do sodbe. Tedaj pa pričakujemo, da bo prišlo tudi do sistemsko primerne ureditve,« razlaga vodja projektov pri Amnesty International.

Glede tega, da je pravica do vode človekova pravica, ki jo mora država zagotoviti vsem, nima dvomov. »Vsakdo, ki nekje živi, mora imeti dostop do vode. Edini pogoj za dostop do vode je lahko ta, da plačaš račun za porabo, pri čemer mora biti cena za ljudi dostopna. Ne govorimo o brezplačni vodi, a ljudje morajo imeti vodo. To je prioriteta, nato se lahko uredi legalni status bivališča. Hkrati mora biti dostop do vode urejen, zakonit in sistemski. Občinska pipa v naselju, ki si jo nato nekdo prisvoji in druge izsiljuje, da mu morajo plačevati za dostop do te vode, ni rešitev. To ni zakonit dostop do vode. Tisoče peticij, poročila ZN, varuhinje, opozorila drugih organov za človekove pravice, vse to so dokazi, da je pravica do vode vprašanje, ki je za ljudi pomembno. Drugo vprašanje pa je, zakaj oblasti ne reagirajo na vse te peticije, opozorila in poročila,« opisuje razkorak med družbo in državnim aparatom Blaž Kovač.

Slovenija se je uspešno pridružila vseevropskemu boju proti deregulaciji sektorja oskrbe z vodo in za priznanje pravice do vode. Četudi še niso dobljeni, so bili ti boji doslej uspešni. V Sloveniji so izhodišča javne oskrbe s pitno vodo dobra. Zato bi bilo še toliko bolj nesrečno, če bi te iste boje izgubili na domačem terenu.

Občine proti multinacionalkam?

Ogorčeni opisi Catarine de Albuquerque, posebne poročevalke ZN za pravico do vode in sanitarij, ko je govorila o situaciji v Sloveniji, so botrovali tudi odločitvi, da se z vprašanjem pravice do vode spopadejo na Pravni kliniki za varstvo okolja na Pravni fakulteti univerze v Ljubljani. Portugalska pravica ni mogla verjeti, da je stanje, s kakršnim se je srečala v Sloveniji in ki bi ga morda pričakovala v kateri od manj razvitih držav, mogoče v razviti državi članici EU. Razmere je opisala kot šokantne in popolnoma nesprejemljive. »To nas je vzpodbudilo k analizi situacije,« razloži ena od mentoric Pravne klinike za varstvo okolja **dr. Vasilka Sancin**. Izčrpno, poglobljeno in obsežno poročilo *Odgovornost države zagotavljati pravico do čiste pitne vode* bodo objavili konec meseca. »Čas je, da se izenači to, za kar se kot država deklarativno zavzemamo, ko priznavamo pravico do vode, s tem, kar se dejansko dogaja v naši državi,« razloži prodekanja za kakovost in docentka za mednarodno pravo.

Jakob Ahačič in Tina Košir sta dva od petih študentov, ki so avtorji poročila. Pregled mednarodnih, evropskih in domačih dokumentov jih je pripeljal do nedvomnega sklepa o obstoju pravice do vode in nezadovoljivem izpolnjevanju obveznosti slovenske države. »Zapis v ustavo bi bil v tem pogledu predvsem deklarativne narave, a morda pomemben, saj bi povečal tako zavedanje ljudi kot pristojnih institucij o tej pravici in odgovornostih države,« razloži absolventka prava. »Hkrati vemo, da je s krizo kapitalizma vse več pritiskov, da se čim več stvari privatizira ali prepusti trgu, tudi dobava vode. In v teh okoliščinah se zdi, da ni dovolj, da imamo neko posredno, izvedeno pravico do vode, ki izhaja iz drugih pravic, ampak je pomembno, da je

pravica do dostopne pitne vode zapisana v ustavo, saj to zagotavlja bistveno večje pravno varstvo.«

Oba opozorita na manko sodne prakse v Sloveniji in posledično negotovost, kaj vključujeta pravica do vode in njena zaščita. Opisujeta, da tudi v primerih zastrupitev pogosteje pride do odškodninskih tožb, ne pa tožb, v katerih bi posamezniki dokazovali kršitev ustavne pravice, ki jo je država dolžna zagotoviti.

»Tudi občine nimajo vzvodov in jasnih smernic, kaj regulirati. Hkrati se je treba zavedati, da pravna podpora občin ni primerljiva s pravno armado, s katero pride neka multinacionalka, ki si želi zagotoviti koncesijsko pogodbo, s katero bo poskrbela v prvi vrsti za lastne interese. Do te situacije bomo prišli, če bomo dopustili, da bo oskrbo z vodo urejal le trg,« opozori Tina Košir. »Tak manko smo jasno videli nazadnje v primeru privatizacije Laškega. Podobno je, če pogledamo predloge novih medcelinskih trgovinskih sporazumov. Občine nimajo orodij, kako se izogniti arbitražam ali tožbam velikih multinacionalk. Tu bo nujno potrebna podpora in zaščita države, če bomo dopustili, da do tega pride.«

»Problematično pa je tudi, da je v Sloveniji oskrba z vodo urejena z uredbo, saj mora način uresničevanja človekovih pravic urejati zakon,« pojasni Jakob Ahačič. Zavrne možnost, da bi Slovenija imela zaradi članstva v EU okrnjene možnosti urejanja pravice do vode. »EU se ne ukvarja s človekovimi pravicami in nobeni pravni akti na ravni EU članic ne omejujejo, da ne bi svojim prebivalcem zagotovile dostopa do pitne vode. Če bi želeli, bi lahko tudi prepovedali koncesije na področju vodne oskrbe. Seveda pa vemo, da v EU prevladuje dokaj skrajna, neoliberalna logika. In v zadnjem času, četudi je voda v Sloveniji zgodovinsko skupno dobro, slišimo mnenja ekonomistov, da je voda tržna dobrina. V takih okoliščinah nastane težava, če imamo politične voditelje, ki že vnaprej ne želijo iti z nobenim korakom v drugo smer, kot jo nakazuje Bruselj.«

Na Pravni kliniki za varstvo okolja so pripravili tudi svoj, dopolnjeni predlog zapisa pravice do vode v ustavo, saj ocenjujejo, da so v sedanjem predlogu nejasnosti in nedoslednosti. »A problem bo, če se bo le nekaj zapisalo v ustavo, ne bo pa konkretne izvedbene zakonodaje. Brez te težko pričakujemo, da se bodo stvari spremenile na bolje. Trenutna težava je, da tudi na pristojnih institucijah odgovorni, s katerimi smo se srečali, priznavajo, da se vode ne obravnava kot pravice. Pa je slovenska vlada uradno izjavila, da priznava pravico do vode.«

- Tina Košir in Jakob Ahačič opozarjata na odsotnost sodne prakse v Sloveniji in posledično negotovost, kaj vključujeta pravica do vode in njena zaščita. (Foto: Maja Marko)